

B'.

ΦΙΛΕ ΚΥΡΙΕ MARINE H. ΒΡΕΤΕ,

Ἐν τῇ προτέρᾳ μου πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ ἐξέθηκα συντόμως γενικὰς τινὰς περὶ τῆς νέας κοινῆς τῶν Ἑλλήνων γλώσσης παρατηρήσεις· ἐν δὲ τῇ παρούσῃ σχεδιάζω καθόλου τὸν τύπον αὐτῆς, ἐκφέρων ἐν πάσῃ συντομίᾳ τὴν γνώμην μου πρῶτον μὲν περὶ τῆς ὕλης, ἔπειτα δὲ περὶ τοῦ εἶδους αὐτῆς.

A. Ὑλὴ μὲν τῆς γλώσσης εἶναι αἱ λέξεις, ἐξ ὧν αὕτη συνίσταται. Ἐξετάζοντες τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καθ' ὕλην, ἦτοι κατὰ τὸ λεξικόν, εὐρίσκομεν αὐτὴν λίαν πτωχὴν, στερουμένην ἰδίως τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκείνων καὶ τεχνικῶν ὄρων, ὅσους κατέστησεν ἀναγκαίους ἢ ἀπὸ τῆς δουλώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν. Ἡ πτωχεία τοῦ λεξικοῦ τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι φυσικὸν παρεπόμενον τῆς μακρᾶς δουλείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅπερ ἀπὸ τεσσάρων αἰώνων δουλεῦον εἰς ἔθνος βάρβαρον πολέμιον τῆς παιδείας καὶ ἐπιστήμης, ἣν κατεδίωκεν ὡς ἐναντίαν εἰς τὰ θρησκευτικὰ του δόγματα, ἣ ὡς ἐπικίνδυνον εἰς τὸ Κράτος του, ἔμενεν ἔκτοτε καταδεδιχασμένον εἰς ἀπαιδευσίαν ὁμοίαν τῆς τῶν τυράννων του. Πρὸς δὲ θεραπείαν τῆς ῥηθείσης πτωχείας ἀπαιτοῦνται τὰ ἑξῆς.

α'. Νὰ συλλεχθῶσιν ἐπιμελῶς διὰ τῶν κατὰ τόπους λογίων πᾶσαι αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις, αἵτινες σώζονται εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἄλλαι ἀλλαχοῦ, ἵνα προστεθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν τῆς γλώσσης λεξικόν καὶ εἰσαχθῶσιν αἱ δόκιμοι εἰς κοινὴν χρῆσιν. Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἐλπίζεται μάλιστα ὁ πλουτισμὸς τοῦ ὀνομαστικοῦ τῶν ζώων, τῶν φυτῶν, τῶν ὄρυκτῶν, τῶν σκευῶν καὶ ἐργαλείων τῶν διαφόρων τεχνῶν.

β'. Δι' ὅσας ἐννοίας δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ λέξεις ἀρμόδιαι, εὐρίσκονται ὅμως εἰς τὰ λεξικά τῆς ἀρχαίας γλώσσης, νὰ ληφθῶσιν ἐξ ἐκείνων, ἃς ἦναι καὶ ἀσυνήθεις· διότι καὶ αἱ τοιαῦται γίνονται κατὰ μικρὸν συνηθέστεραι. Χρεῖα ὅμως προσοχῆς, 1) ἵνα μὴ γίνηται ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ χρῆσις λέξεων ἀρχαίων καὶ εἰς τὸν λαὸν ἀκαταλήπτων, εἰ μὴ ὅπου τοῦτο καθίσταται ἀναγκαῖον δι' ἔλλειψιν συνήθους καὶ ἐν ταύτῳ ὀρθῶς ἐσχηματισμένης καὶ ἀρμοδίας λέξεως, ἢ τὸ πολὺ ὅπου ἀπαιτεῖται πρὸς ἀποφυγὴν ἀηδοῦς ἐπαναλήψεως τῆς αὐτῆς λέξεως, ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ ῥητορικὸν σκοπὸν (α)· 2) ἵνα προτιμῶνται πάντοτε

(α) Ἐξαιρουμένης ἄρα τῆς περιστάσεως ταύτης, εἶναι φευκτέα ἢ χρῆσις λέξεων, οἷαι αἱ ἐξῆς ἀσινής, θήγανον, νέμω, διαθρέχω ὕδατι θερμῷ, τι-

καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων λέξεων αἱ εὐκαταληπτότεραι, ἐπομένως αἱ ἀνήκουσαι εἰς ἐποχὴν ἐγγυτέραν τῆς ἡμετέρας, ἢ αἱ ἐτυμολογικῶς συγγενεύουσαι μὲ λέξεις συνήθεις εἰς τὸν λαόν· διότι ἡ ἐτυμολογικὴ συγγένεια διευκολύνει τότε καὶ ἐκείνων τὴν κατάληψιν (β).

γ'. Ὅσαι λέξεις οὔτε εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, οὔτε εἰς τὰ λεξικά τῆς ἀρχαίας γλώσσης εὐρίσκονται (καὶ τοιαῦται εἶναι πολλά ἐπιστημονικαὶ μάλιστα καὶ τεχνικαὶ λέξεις) ἀνάγκη νὰ δημιουργηθῶσιν ὑπ' ἀνδρῶν σοφῶν, ἐχόντων ἀκριβῆ γνῶσιν οὐχὶ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων, εἰς ἃ ἀναφέρεται ἡ ὀνοματοθεσία. Πλεῖσται τοιαῦται λέξεις ἐδημιουργήθησαν ἤδη ἄλλαι παρ' ἄλλου τῶν ἡμετέρων σοφῶν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τῆς καθιδρύσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου· ἀλλ' ἐπιτυχέστερα καὶ ταχύτερα ἤθελε γείνη ἡ ὀνοματοθεσία, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἐπέτρεπε τὸ ἔργον εἰς τινὰ σύλλογον, περιέχοντα ἄνδρας πάσης ἐπιστήμης καὶ τέχνης, ὠρίζετο δ' ἐνταῦτῳ καὶ τις ἐφημερίς, ἵνα δημοσιεύωνται δι' αὐτῆς αἱ δημιουργούμεναι νέαι λέξεις καὶ οὕτως ὑποβάλλωνται εἰς τὴν κρίσιν τῶν πανταχοῦ λογίων ὁμογενῶν. Ἐὰν τις Ζωσιμᾶς ἢ Βαρβάκης ἢ Ριζάρης ἤθελεν ἀναδεχθῆ γενναιοφρόνως τὴν πρὸς τοῦτο δαπάνην, ἤθελεν εὐεργετήσῃ μεγάλως τὴν πατρίδα του.

Β. Τὸ δὲ εἶδος τῆς γλώσσης περιλαμβάνει α') τὸν σχηματισμὸν, ἥτοι τὸν τύπον τῆς παραγωγῆς καὶ κλίσεως τῶν λέξεων· β') τὴν μετ' ἀλλήλων αὐτῶν συμπλοκὴν, ἥτοι τὴν σύνταξιν. Ὅθεν θέλομεν λαλήσει καὶ περὶ ἑκατέρου τούτων ἐν πάσῃ συντομίᾳ.

α') Ὁ σχηματισμὸς, ἥτοι ὁ τύπος τῆς παραγωγῆς καὶ κλίσεως τῶν λέξεων ἐν τῇ κοινῇ καλουμένῃ (γ) γλώσσῃ τῶν ἀρχαίων εἶναι τηρητέος καὶ ἐν τῇ νέᾳ μὲ ὀλίγας ἐξαιρέσεις, ὧν αἱ κυριώτεραι σημειοῦνται ἐνταῦθα.

θασσός, προμόσχευμα, ζόφος ἢ καὶ ὄρφνη, ὑφίσταμαι ἢ καὶ ὀτλῶ, παυροεπής, φηγός· προτιμητέαι δ' ἀντ' αὐτῶν αἰέξης, ἀβλαθής, ἀκόνη, βόσκω, ζεματίζω, ἡμερος, καταβολὰς, σκότος, ὑποφέρω, ὀλιγόλογος, ὀξύα· τὸ ἀνάπαλιν προτιμητέον τὴν λέξιν ἔτος τῆς χρόνος, τὴν χρόνος τῆς καιρός, τὴν χρῶμα τῆς θωρία, διότι αἱ δεύτεραι ἔλαβον ἐν τῇ χυδαίᾳ γλώσσῃ σημασίαν διάφορον τῆς ἀληθοῦς, ἢ ἀνάρμοστον εἰς τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῶν· ἔτι προτιμητέον τὴν κάτοπτρον τῆς καθρέπτῃς, τὴν ἔδρα τῆς καθήκλα· διότι αἱ δεύτεραι δὲν ἔχουσι γραμματικῶς κανονικὸν σχηματισμὸν.

(β) Προτιμητέαι ἄρα αἱ λέξεις ἀνίατος, ἀνωφερής, καμπυρός, ὄζος, ὑπόστεγον τῶν λέξεων ἀνήκεστος, ἀνάντης, κυφός ἢ λορδός, γόνυ ἢ διαφυή, ὑπόροφον· διότι ἐκεῖναι ἔχουσι συγγένειαν πρὸς τὰς συνήθεις ἱατρός, ἀνήφορος, καμπούρης, ῥόζος, στέγη.

(γ) Οἱ ἀρχαῖοι διαλεκτικοὶ τύποι, ὀλίγων ἐξαιρουμένων, εἶναι ἀπαράδεκτοι εἰς τὴν καθαρεύουσαν νέαν γλῶσσαν.

Καθόλου μὲν 1) οἱ ἀσυναίρετοι τύποι τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων εἶναι ἀδόκιμοι καὶ φευκτέοι ἔκτος τινῶν εἰς οὖς (ἐκ τῆς οοσ) δισυλλάβων οὐσιαστικῶν τῆς 6' κλίσεως, ἅτινα καὶ ἀπλᾶ μένοντα καὶ συντεθέντα μετ' ἄλλης τινὸς λέξεως, ἔχουσι τὸν ἀσυναίρετον πληθυντικὸν ἀριθμὸν εὐχρηστότερον, οἷον πλοῦς (ἐκ τοῦ πλόος), πλόοι, πλόων, κ. τ. λ. ἄνοοις (ἐκ τοῦ ἄνοος), ἄνοοι, ἄνόων, κ. τ. λ.

2) Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς πάντων τῶν κλιτῶν τοῦ λόγου μερῶν κατέστη ἤδη ὅλως ἄχρηστος.

Ἰδίως δὲ ἐπὶ μὲν τῶν πτωτικῶν σημειοῦνται αἱ ἐξῆς ἐξαιρέσεις.

1) Ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τύπους τινὰς ὑποκοριστικῶν, μεγεθυντικῶν, πατρωνυμικῶν, ἀνδρωνυμικῶν καὶ ἐπαγγέλματος σημαντικῶν ὀνομάτων, οἵτινες λείπουσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, οἷον ἀνθρωπάκης, δεινδράκιον, μικρούλης (μικχύλος), μικρούτσικος, κεφαλᾶς, ποδαρᾶς, Παππαδόπουλος, Ἑλληνόπουλον, Χρήσταινα, Παύλαινα, ψωμᾶς, ἄμαξᾶς, κ. τ. λ. ἄλλὰ τούτων τινὲς δὲν ἀρμόζουσιν εἰμὴ εἰς τὸν χυδαῖον χαρακτῆρα τοῦ λόγου.

2) Ἡ δοτικὴ πτώσις μένει μὲν εἰς τὰς κλίσεις καὶ δὲν ἀποβάλλεται ὅλως, ὡς οἱ περὶ τὸν Κοραῆν ἠθέλον, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῆς περιορίζεται εἰς τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς συντάσσεται μετὰ προθέσεως, οἷον ἐν οὐρανῷ, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, πρὸς τῷ κέρδει καὶ δόξαν φέρει, ἐπὶ τούτῳ, κ. τ. λ. Προσέτι εἰς τινὰς μονίμους φράσεις, οἷον δόξα τῷ Θεῷ, χάριτι θείᾳ, ἔργῳ καὶ λόγῳ. Δυσπαράδεκτος δὲ μοι φαίνεται ἡ χρῆσις αὐτῆς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς περιστάσεις καθ' ἃς μεταχειρίζονται αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι.

3) Τῶν εἰς ας, ατος οὐδετέρων οὐσιαστικῶν καὶ τῶν εἰς ων, ονος συχρικτικῶν ἐπιθέτων ἢ κατὰ τὴν ἀρχαίαν γραμματικὴν ἀποβολὴ τοῦ πρὸ τῆς καταλήξεως συμφώνου καὶ ἡ ἀκόλουθος συναίρεσις τῶν φωνηέντων μοι φαίνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀπαράδεκτος. Ὅθεν λεκτέον, κρέατος, κρέατα, κρεάτων, καὶ οὐχὶ κρέως, κρέα, κρεῶν· μείζονα, μείζονες, μείζονας, καὶ οὐχὶ μείζω, μείζους.

Ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων αἱ ἐξῆς.

1) Ὁ τύπος τῶν εἰς μι ῥημάτων δὲν ἔχει χώραν εἰς τὴν Γραμματικὴν τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἐπειδὴ δὲ τρία τοιαῦτα ῥήματα, τὸ τίθημι, τὸ ἴσθημι καὶ τὸ δίδωμι, μένουσιν ἔτι ἐν χρήσει παρά τισι τῶν ἡμετέρων λογίων, δυνατὸν νὰ λογισθῶσιν οἱ ἐν χρήσει τύποι αὐτῶν ὡς ἀνωμαλῖαι, ἐπομένως τὰ ῥηθέντα ῥήματα νὰ καταλεχθῶσιν εἰς τὰ ἀνώμαλα. Περὶ δὲ τοῦ παραδεκτέου τύπου τοῦ ὑπαρχτικοῦ ῥήματος εἰμὶ ἢ εἶμαι διαφώνουσι οἱ λόγοι. Ὁ ἀρχαῖος αὐτοῦ τύπος εἶναι δυσπαράδεκτος, ἂν δὲν ἐξορισθῇ ἀπὸ τῆς νέας γλώσσης παντάπασιν τὸ ἀρνητικὸν μόριον δὲν (ὅπερ μοι φαίνεται ἀδύνατον)· διότι ἄλλως

ἤθελομεν ἀναγκασθῆναι νὰ λέγωμεν καὶ γράφωμεν, δὲν εἶμι, δὲν εἶ, δὲν ἐστὶ, κ. τ. ε.

2) Ὁ ἀρχαῖος τύπος τοῦ παρακειμένου, τοῦ ὑπερσυντελικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος ἐξέλιπεν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις τῶν ῥημάτων τῆς νέας γλώσσης· ἔμεινε δ' ἐν χρήσει μόνος ὁ παθητικὸς παρακειμένος τῆς μετοχῆς καὶ σπανιώτατα ὁ ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς αὐτῆς μέλλον. Ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου ἀπλοῦ τύπου τοῦ παρακειμένου, τοῦ ὑπερσυντελικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος ἐν ταῖς ἐγκλίσεσι παρεδέχθη, ὡς γνωστὸν, ἡ νέα γλῶσσα συνθετὸν τινα τύπον σχηματιζόμενον, διὰ τῶν βοηθητικῶν ῥημάτων ἔχω, εἶμαι καὶ θέλω. Λόγιοί τινες σπουδάζουσι νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸν ἀρχαῖον τῶν ῥηθέντων χρόνων τύπον· ἀλλὰ τὴν περὶ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ σπουδὴν νομίζω ματαίαν· διότι τὰ συνηθέστατα καὶ πολυχρηστότατα ῥήματα ἔχουσι τὸν ἀπλοῦν τύπον τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ παρακειμένου τόσον ἀνώμαλον ἢ δυσμάθητον, ὥστε ἀπίθανον εἶναι, ὅτι θέλει ποτὲ εἰσαχθῆ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ. Ἴδού τινα παραδείγματα τοιούτων ῥημάτων· φέρω, οἶσω, ἐνήνοχα· τρώγω, (τρώξω;)· ἔδομαι, ἐδήδοκα· τρέχω, θρέξομαι, δέδρομα· λέγω, λέξω ἢ ἐρῶ, εἶρηκα· βλέπω, ὄψομαι, ἑώρακα· λανθάνω, λήσομαι, λέληθα· λαμβάνω, λήψομαι, εἴληφα· πίνω, πίομαι, πέπωκα· ἔχω, ἔξω, ἔσχηκα· ἔρχομαι, ἐλεύσομαι, ἐλήλυθα· ἀναβαίνω, ἀναθήσομαι, ἀναβέβηκα· συντέμνω, συντεμῶ, συντέτμηκα. Πῶς θέλει εἰσαχθῆ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ὁ ἀπλοῦς τύπος τοῦ μέλλοντος, τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ τῶν ῥηθέντων καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων ῥημάτων; Ἐὰν δὲ εἶναι ἀδύνατος ἡ εἰσαγωγή τοῦ ἀπλοῦ τύπου τῶν ῥηθέντων χρόνων πολλῶν ῥημάτων, τί ὠφελεῖ ἡ εἰσαγωγή αὐτῶν εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα; Πρὸς τί νὰ δεχθῶμεν εἰς τὴν Γραμματικὴν δύο διαφόρους τύπους τῶν ῥηθέντων χρόνων, τὸν μὲν χρήσιμον εἰς τινα μόνον ῥήματα, τὸν δὲ χρήσιμον εἰς τινα ἄλλα; Πρὸς τί ἡ γραμματικὴ αὕτη ἀνωμαλία; Σημειωτέον προσέτι ὅτι, καὶ ἂν ἤθελεν εἰσαχθῆ ὁ ἀρχαῖος ἀπλοῦς τύπος τῶν ῥηθέντων χρόνων τῶν ῥημάτων, οὐδὲ τότε ἤθελε καθαρισθῆ ἡ νέα Γραμματικὴ ἀπὸ τύπων συνθέτων καὶ ἐπομένως ἀπὸ τῆς χρήσεως ῥημάτων βοηθητικῶν· διότι οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι ἤθελον πάλιν ἀπαιτήσῃ, ὡς θέλομεν ἶδει ἐν τῷ περὶ συντάξεως, συνθέτους χρόνους. Τὰ λοιπὰ περὶ τοῦ συνθέτου τύπου τῶν ῥηθέντων χρόνων ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γραμματικὴν. Ἐνταῦθα δὲ σημειωτέον, α') ὅτι τὰ οὐδέτερα ῥήματα (οἷον ἀναχωρῶ, ἀναβαίνω) καὶ ἔτι πολλὰ ἀποθετικὰ ἀμετάβητα (οἷον ἀμιλλῶμαι, ἀγωνίζομαι, δύναμαι, μάχομαι) δὲν ἔχουσιν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρακειμένον καὶ ὑπερσυντελικόν, ὡς μὴ ἔχοντα εἰς τὴν ἀρχαίαν παθητικόν κατὰ τε φωνὴν καὶ σημασίαν παρακειμένον· β') ὅτι τινὲς σχηματίζουσι τὸν μέλλοντα τῶν ῥημάτων οὐχὶ διὰ τοῦ βοηθητικοῦ θέλω καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀκλίτου,

λέξεως θὰ (ἦτις προῆλθεν ἐκ τῆς βαρβάρου συγχωνεύσεως τοῦ βοηθητικοῦ θέλω καὶ τοῦ μορίου νὰ) καὶ τῆς ὑποτακτικῆς αὐτῶν· οἷον θὰ γράψω, θὰ γράψω, κ. τ. λ., ἀλλ' ὁ σχηματισμὸς οὗτος διὰ λόγους, οὓς παραλείπομεν ἐνταῦθα διὰ βραχυλογίαν, εἶναι ἀδοκιμώτερος· περιοριστέος δὲ ἴσως διὰ τὸ σύντομον εἰς μόνην τὴν ποιήσιν.

3) Ἐν τῇ προστακτικῇ τὸ α' καὶ τὸ γ' πρόσωπον σχηματίζεται, ὡς γνωστὸν, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἄς (ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ῥήματος ἄφες) πρὸ τῶν ἀντιστοίχων προσώπων τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον ἄς γράψω, ἄς γράφη, ἄς γράφωμεν, ἄς γράψωσι, κ. τ. λ. Ὑπερβολικοὶ τινες καθαρισταὶ τῆς γλώσσης ἀποδοκιμάζουσι τὸν σύνθετον τοῦτον τύπον τῆς προστακτικῆς, ἀλλ' ἀνευ λόγου ἰσχυροῦ.

4) Ὁ ἀρχαῖος τῆς εὐκτικῆς ἐγκλίσεως τύπος ἐξέλιπεν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν· ἀντ' αὐτοῦ δὲ μεταχειρίζεται αὕτη ἐπὶ μὲν εὐχῆς ἀναφερομένης εἰς τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ μορίου εἶθε· οἷον εἶθε (νὰ) σὲ φυλάττη, ἢ σὲ φυλάξῃ, ὁ Θεός· ἐπὶ δὲ ῥημάτων ἐξηρητημένων, ἢ ἐπὶ λόγων ἀναφορικῶν ἢ χρονικῶν, ἐν οἷς ἢ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαυνομένη πρᾶξις ἢ κατάστασις παριστᾶται οὐχὶ ὡς πραγματικὴ καὶ βεβαία, ἀλλ' ὡς δυνατὴ, ἐν διανοίᾳ μόνον ὑπάρχουσα, ἢ ἀμφίβολος, μεταχειρίζεται σύνθετόν τινα τύπον ἐκ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥήματος θέλω καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ῥήματος· ἢ προσθέτει εἰς τὸ ῥῆμα τὸ μόριον τάχα. Ὅθεν ἢ ἐξῆς φράσις τοῦ Ξενοφῶντος· ἔλεγεν, ὅτι νομίζοιτο, ὁπότε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι Σεύθης, δωρεῖσθαι αὐτῷ τοὺς κληθέντας. Μεταφράζεται εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν οὕτως· ἔλεγεν, ὅτι τάχα συνειθίζετο, δσάκις ὁ Σεύθης ἔθελε προσκαλέσῃ τινὰς εἰς δεῖπνον, νὰ προσφέρωσιν οἱ προσκληθέντες εἰς αὐτὸν δῶρα.

5) Ἡ νέα Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ κατὰ μίμησιν τῶν νέων γλωσσῶν παρεδέχθη καὶ νέαν ἰδιοσχημάτιστον ἐγκλισιν, τὴν καλουμένην ὑποθετικὴν. Ταύτης οἱ χρόνοι σχηματίζονται δοκιμώτερον μὲν διὰ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος ἦθελον, ες, ε, κ. τ. λ., καὶ τῆς ὁμοιοχρόνου ἀπαρεμφάτου τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος· ἀδοκιμώτερον δὲ διὰ τῆς ἀκλίτου λέξεως θὰ καὶ τοῦ προσήκοντος ἀριθμοῦ καὶ προσώπου τοῦ παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικοῦ τῆς ὀριστικῆς τοῦ ῥήματος.

6) Καὶ ὁ ἰδιάζων τύπος τῶν μέσων ῥημάτων δὲν ἔχει χώραν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ εἶναι ἐν χρήσει ἐπ' αὐτοπαθείας ὁ παθητικὸς τύπος, ὅστις καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀνεπλήρου ἐπ' αὐτοπαθείας τὴν ἔλλειψιν τοῦ μέσου τύπου ἐν πολλοῖς ῥήμασιν, οἷον ἐν τοῖς ἐξῆς· ἐγειρομαι, ἢ γέρθην (ἢ γειρα ἑμαυτὸν)· κινουμαι, ἐκινήθην· εὐφραίνομαι, ἢ ὑφράνθην· ἐθίζομαι, εἰθίσθην· παρασκευάζομαι, παρσκευάσθην· πλανῶμαι, ἐπλανήθην· ἀπαλλάσσομαι,

ἀπηλλάχθην· ἀθροίζομαι, ἠθροίσθην· κατακλίνομαι, κατεκλίθην· σώζομαι, ἐσώθην· συλλέγομαι, συνελέγην· ἐναλλάσσομαι, ἐνηλλάγην.

β'). Ἡ δὲ συμπλοκὴ τῶν λέξεων, ἢ τῆς σύνταξις τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης, καθόλου θεωρουμένη, εἶναι ἐν πολλοῖς διάφορος τῆς ἀρχαίας καὶ πολὺ ἀπλουστέρα· διότι ἡ νέα ἡμῶν γλῶσσα μιμουμένη τὸ ἀνεπτυγμένον τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, ἐκφράζει, ὡς προελέχθη, διὰ προθέσεων πολλὰς ἀναφορὰς, αἵτινες ἐδῆλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ διὰ ψιλῶν καταλήξεων· ἀναλύει δὲ τὸ μὲν εἰδικὸν καλούμενον ἀπαρέμφατον εἰς τὸ μόριον ὅτι καὶ τὴν προσήκουσαν ἐγκλίσειν, τὸ δὲ τελικὸν εἰς τὸ μόριον ἴνα, ἢ νὰ καὶ εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ῥήματος, πολλὰς δὲ μετοχὰς εἰς τὸ ῥῆμα καὶ εἰς τὴν προσήκουσαν ἀναφορικὴν λέξιν, ἢ τὸ προσῆκον αἰτιολογικὸν, ὑποθετικὸν, χρονικὸν, τελικὸν, ἐναντιωματικὸν μόριον, κ. τ. λ.

Ἰδίως δὲ σημειωτέον ἐνταῦθα περὶ συντάξεως τὰ ἐξῆς.

α'). Περὶ χρήσεως τῶν πτώσεων.

Ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, μάλιστα κατὰ τὴν χυδαίαν αὐτῆς μορφήν, ἔχει ἰδιαιτέραν ῥοπὴν πρὸς τὴν αἰτιατικὴν πτῶσιν. Διὸ μεταχειρίζεται αὐτὴν οὐχὶ μόνον ὅπου καὶ ἡ ἀρχαία, ἀλλὰ καὶ πολλαχοῦ, ὅπου αὕτη μετεχειρίζετο τὴν γενικὴν, ἢ δοτικὴν, ὡς σημειοῦμεν κατωτέρω ἐν τοῖς περὶ χρήσεως τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς. Ἡ ἐκτροπὴ αὕτη ἀπὸ τῆς ἀρχαίας συντάξεως πρὸς ἐπικράτησιν τῆς αἰτιατικῆς ἐλαττοῦται κατὰ μικρὸν, σπουδαζόντων τῶν λογίων νὰ περιορίσωσι βαθμηδὸν τὴν χρῆσιν, τῆς αἰτιατικῆς, ἀποδίδοντες εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τὰ ἀρχαία τῶν δίκαια, ἀφ' ὧν ἐξεβλήθησαν ὑπ' ἐκείνης· ἀλλὰ δυσκολώτατον κατ' ἐμὴν γνώμην εἶναι ν' ἀρθῇ πικτελῶς. Ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα φεύγει ὅσον δυνατόν τὴν χρῆσιν τῆς δοτικῆς πτώσεως ὡς ἀρχαϊσμὸν ξενίζοντα εἰς τὴν ἀκοήν· ὅθεν

1) Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐνέργειαν παράγουσάν τι ἢ ὅπωςδῆποτε μεταβάλλουσιν τὴν κατάστασιν ἢ ἀναφορὰν ἀντικειμένου τινός, ἐν ταύτῳ δὲ ἀναφερομένην εἰς ἕτερόν τι τοῦ παραγομένου ἢ τοῦ μεταβαλλομένου ἀντικειμένου πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, συντάσσονται κατὰ τὴν ἀρχαίαν Γραμματικὴν μετὰ δοτικῆς δηλωτικῆς τοῦ προσώπου τούτου ἢ πράγματος· κατὰ δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν λαμβάνουσιν ἀντὶ τῆς ῥηθείσης δοτικῆς αἰτιατικὴν μετὰ τῆς προθέσεως εἰς ἢ πρὸς· οἷον γράφω εἰς τὸν φίλον (ἀντὶ τῷ φίλῳ) εὐχαριστήριον ἐπιστολήν· δίδω εἰς τοὺς πτωχοὺς (ἀντὶ τοῖς πτωχοῖς) χρήματα· διηγοῦμαι πρὸς τοὺς παρόντας (ἀντὶ τοῖς παροῦσι) τὸ συμβάν· προσηλῶ τὸν νοῦν μου εἰς τὰ λεγόμενα (ἀντὶ τοῖς λεγομένοις)· στέλλω εἰς τοὺς συμμάχους (ἀντὶ τοῖς συμμάχοις) βοήθειαν· ὁ Καῖσαρ ὑπέταξε τὴν Γαλλίαν εἰς τὴν Ῥώμην (ἀντὶ τῇ Ῥώμῃ). Ἐν τοιαύτῃ συντάξει μόνον αἱ μονοσύλλαβοι προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι

τίθενται πολλάκις καὶ κατὰ δοτικὴν· οἷον μοὶ εἶπες· σοὶ γράφω· τῷ ἔδωκα χρήματα. Οἱ ἀρχαῖζοντες μεταχειρίζονται καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πτωτικοῖς πολλάκις τὴν δοτικὴν. Ἀλλὰ τὸ παράδειγμά των δὲν εὐρίσκει μιμητάς. Ἡ ῥηθεῖσα ἀναφορὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος εἰς τι τοῦ ἀμέσου αὐτῆς ἀντικειμένου ἕτερον σημαίνεται πολλάκις διὰ συνθέσεως τοῦ ῥήματος μετὰ τῶν προθέσεων ἀντί, ἐν, ἐπί, περὶ, πρὸς, σὺν, ὑπό· οἷον ἀντιτάσσω, ἐμβάλλω, ἐπιφέρω, περιάπτω, προσάγω, συνιστῶ, συνάπτω, ὑποτάσσω.

2) Ὅσα ἀμετάβητα ῥήματα σημαίνουσι γνώμην ἢ πρᾶξιν εὐνοϊκὴν, ὠφέλιμον εἰς τινὰ, ἢ τὸ ἐναντίον, ἢ σημαίνουσι προσέγγισιν ἢ κοινωνίαν πρὸς τι, λαμβάνουσιν ὁμοίως ἀντὶ τῆς κατὰ τοὺς ἀρχαίους δοτικῆς αἰτιατικῆς μετὰ τῆς πρὸς ἢ εἰς προθέσεως· ὑπηρετῶ, ὑποχωρῶ, χαρίζομαι, συγχωρῶ εἰς τινὰ· ἐναντιοῦμαι, πολεμῶ, στασιάζω, ὀργίζομαι, πλησιάζω, κοινωνῶ πρὸς τινὰ. Πολλὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων μέτεπεσον ἀπὸ ἀμεταβάτου εἰς μεταβατικὴν σημασίαν, καὶ ἐπομένως συντάσσονται μετὰ ψιλῆς αἰτιατικῆς· οἷον ἐπιτιμῶ, ἐπιπλήσσω, ἐγκαλῶ, ἀπειλῶ, ὑπηρετῶ, λατρεύω τινά.

3) Ἀντὶ τῆς χαριστικῆς, ἢ ὀρθότερον τῆς τοῦ διαφόρου δηλωτικῆς δοτικῆς, ἥτοι τῆς παριστώσεως πρόσωπόν τι, πρὸς ὃ ἢ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαυνομένη ἐνέργεια ἢ κατάστασις εἶναι ὠφέλιμος πῶς, ἢ βλαπτικὴ, ἀρεστὴ ἢ ἀπάρεστος, ἢ καθόλου δὲν εἶναι ἀδιάφορος, μεταχειρίζεται ἡ νέα γλῶσσα γενικὴν ἑλλειπτικὴν τῶν λέξεων χάριν, εἰς βλάβην, εἰς ἀρέσκειαν, εἰς ἀπαρέσκειαν, οἷον· ὁ χειμὼν μοῦ ἔκαυσε τὰ δένδρα τοῦ κήπου· τὸ ἔτος τοῦτο ἦλθε τοῦ φίλου εὐτυχές. Ἐὰν δὲν μου ἦσο υἱὸς φίλου παλαιοῦ, ἤθελον ἀδιαφορήσῃ περὶ τῆς τύχης σου. Συνηθέστερον ὁμοίως μεταχειρίζεται τὴν αἰτιατικὴν μετὰ τῆς πρὸς προθέσεως· οἷον ὁ Μενέλαος ἔχων σύζυγον τὴν Ἑλένην, ἦτο πρὸς τοὺς Θεοὺς υἱὸς τοῦ Διός.

4. Ἀντὶ τῆς ὀργανικῆς, ἢ μέσου σημαντικῆς δοτικῆς μεταχειρίζεται ἡ νέα γλῶσσα αἰτιατικὴν μετὰ τοῦ μορίου μέ, οἷον, πίνω μέ τὸ ποτηρὶ (ἀντὶ τῷ ποτηρίῳ)· ἀποκτῶ χώραν τινὰ μέ πόλεμον (πολέμῳ)· εἰσέρχομαι εἰς τὸν οἶκον μέ βίαν (βία). Τὸ μόριον μέ προῆλθεν ἐκ τῆς προθέσεως μετὰ κατ' ἀποκοπὴν· καὶ ὁμοίως εὐλόγως ἀποδοκιμάζεται ἢ ὑπὸ τινῶν χρῆσις τῆς προθέσεως μετὰ ἀντὶ τοῦ μέ εἰς δήλωσιν τοῦ ὀργάνου· διότι ἢ μετὰ παριστᾶ ἀναφορὰν συνυπάρξεως, συνάψεως, ἀκολουθίας, οὐχὶ δὲ τὴν ἔννοιαν ὀργάνου· ὥστε αἱ φράσεις ῥίψον τὴν πέτραν μετὰ τῆς σφενδόνης· πλῦνον τὸ πρόσωπον μετὰ τῆς χειρὸς, σημαίνουσι ῥίψον τὴν πέτραν καὶ τὴν σφενδόνην ὁμοῦ· πλῦνον τὸ πρόσωπον καὶ τὴν χεῖρα ὁμοῦ. Ἄλλοι μεταχειρίζονται ἀντὶ τῆς ὀργανικῆς δοτικῆς τῶν ἀρχαίων τὴν γενικὴν

μετά τῆς διὰ προθέσεως, ὅπερ εἶναι ὀρθότερον· διότι ἡ διὰ μετά γενικῆς σημαίνει καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ ὄργανον (ἴδε Πάτ. Θεαίτ. 184)· ἀλλ' ἀκριβέστερον σημαίνει τὸ μέσον, ἢ τὸ ἀπώτερον οὐχὶ τὸ ἄμεσον ὄργανον. Σημειωτέον προσέτι, ὅτι πολλάκις γίνεται ἐναλλαγὴ τῶν ἀναφορῶν, λαμβανομένου τοῦ πράγματος οὐχὶ κατὰ τοιάνδε τινὰ ἀναφορὰν, ἀλλὰ καθ' ἑτέραν τινὰ παραπλήσιον εἰς ἐκείνην. Ὅθεν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ἀδιαφόρως· διαπερῶ τὸν ποταμὸν μὲ πλοῖα (πλοίοις) καὶ ἐπὶ πλοίων· μὲ τὰ γνωστὰ (τοῖς γνωστοῖς) εὐρίσκω τὰ ἄγνωστα· καὶ ἐκ τῶν γνωστῶν, ἀπὸ τῶν γνωστῶν εὐρίσκω τὰ ἄγνωστα.

5) Ἡ τρόπου σημαντικὴ δοτικὴ τῶν ἀρχαίων ἐκφράζεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν πολλαχῶς· δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς μὲ ἢ τῆς κατὰ προθέσεως, διὰ γενικῆς μετὰ τῆς διὰ, δι' ἐπιβρῆματος· οἷον κατὰ ἢ μὲ πάντα τρόπον (παντὶ τρόπῳ)· διὰ τῆς βίας, ἢ μὲ βίαν, ἢ βιαίως (βία) εἰσῆλθον.

6) Ἀντὶ τῆς συνεκδοχικῆς δοτικῆς τῶν ἀρχαίων μεταχειρίζομεθα νῦν τὴν αἰτιατικὴν μετὰ τῆς κατὰ προθέσεως ἢ χωρὶς αὐτῆς· οἷον Ἑλλην κατὰ τὸ γένος, ἢ τὸ γένος· πτωχὸς κατὰ τὸ πνεῦμα, ἢ τὸ πνεῦμα (τῷ πνεύματι)· ὑπερέχει κατὰ τὴν ἀρετὴν (ἀρετῇ).

7) Ἀντὶ τῆς αἰτιολογικῆς δοτικῆς τῶν ἀρχαίων μεταχειρίζεται ἡ νέα γλῶσσα τὴν γενικὴν μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ, ἢ ἐκ, ἢ τὴν αἰτιατικὴν μετὰ τῆς διὰ, οἷον· σιωπᾶ ὑπὸ ἢ ἐκ φόβου, ἢ διὰ φόβον (φόβῳ)· ἡμάρτησεν ἐξ ἀγνοίας, ἢ δι' ἀγνοίαν (ἀγνοία).

8) Ἀντὶ τῆς δοτικῆς τῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλῶσση δηλωτικῆς τοῦ μέτρου τῆς ἐν τῇ συγκρίσει ὑπεροχῆς ἢ ἐλλείψεως τίθεται κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν ψιλὴ αἰτιατικὴ ἢ μετὰ τῆς κατὰ προθέσεως· οἷον πολὺ (πολλῶ) σοφώτερος· πολλὰ ἔτη (πολλοῖς ἔτεσι) πρεσβύτερος· δύο, ἢ κατὰ δύο ὀργυιάς (δυσὶν ὀργυιαῖς) μακρότερος, βραχύτερος.

9) Ἀντὶ τῆς δοτικῆς τῆς συντασσομένης κατὰ τοὺς ἀρχαίους μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων θυμικὴν τινὰ κατάστασιν, καὶ παριστώσης τὸ οὐ ἔνεκα τῆς τοιαύτης καταστάσεως, μεταχειρίζεται ἡ νέα γλῶσσα αἰτιατικὴν μετὰ τῆς προθέσεως διὰ ἢ εἰς, οἷον λυποῦμαι διὰ τὰ γενόμενα (ἄχθομαι τοῖς γενομένοις)· ἐπαίρομαι εἰς τὸν πλοῦτον (πλούτῳ). Σπανίως δὲ, εἰς δοτικὴν μετὰ τῆς ἐπὶ οἷον· ἐλυπήθην ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς.

10) Ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις χρονικῆς δοτικῆς, μεταχειρίζεται ἡ νέα γλῶσσα συνηθέστερον ψιλὴν αἰτιατικὴν, σπανιώτερον δὲ δοτικὴν μετὰ τῆς προθέσεως ἐν· οἷον τὴν ἐπαύριον (τῇ ὑστεραία) ἀπέπλευσαν· τὴν αὐτὴν ἡμέραν (τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ) ἀπέθανεν· ἐν ἔτει αἰῶξ'. Καὶ ἡ ψιλὴ δὲ δοτικὴ εἶναι ἐνίοτε ἐν χρήσει ἐπὶ τὸ ἀρχαϊκώτερον.

11) Ὅσα ῥήματα περιέχουσι τὴν ἐννοίαν τῆς ἐνώσεως δέχονται κατὰ

τὴν νέαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοτικῆς αἰτιατικῆν μετὰ τοῦ μορίου μέ, ἢ κάλλιον γενικῆν μετὰ τῆς προθέσεως μετὰ, οἷον· μιγνύω οἶνον μέ ὕδωρ, ἢ μετὰ ὕδατος· ἐνόνω τὴν νῆσον μέ τὴν ξηρὰν, ἢ μετὰ τῆς ξηρᾶς· ὅσα δὲ περιέχουσι τὴν ἔννοιαν τῆς συγκρίσεως, τῆς ἐναντιώσεως καὶ ἀντιθέσεως, ἢ τῆς συμβιβάσεως, καὶ ἔτι τὴν τῆς κοινωνίας, δέχονται ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοτικῆς αἰτιατικῆν μετὰ τοῦ μορίου μέ, ἢ κάλλιον μετὰ τῆς προθέσεως πρὸς, οἷον· παραβάλλω τὰ παρελθόντα μέ ἢ πρὸς τὰ παρόντα· συνέκρουσε τοὺς πολίτας μέ ἢ πρὸς ἀλλήλους· εἰρηνεύω μέ, ἢ πρὸς τοὺς γείτονας· κοινωνῶ μέ ἢ πρὸς τοὺς μεμολυσμένους.

12) Τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ἰσότητα, ἢ ὁμοιότητα, ἢ φιλίαν καὶ οἰκειότητα, καὶ ἔτι τὰ τούτων ἀντίθετα δέχονται ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοτικῆς ψιλῆν γενικῆν, ἢ αἰτιατικῆν μετὰ τοῦ μορίου μέ, ἢ κάλλιον μετὰ τῆς πρὸς προθέσεως, οἷον ὁ Πέτρος εἶναι ἴσος, ὁμοῖος, ἄνισος, ἀνόμοιος, τοῦ Παύλου, μέ τὸν Παῦλον, πρὸς τὸν Παῦλον, κατὰ τὴν ἀνδρείαν· εἶμαι φίλος παντὸς τιμίου, μέ πάντα, πρὸς πάντα τίμιον. Ἔσο ἐχθρὸς τῶν ἐχθρῶν, μέ τοὺς ἐχθροὺς, ἢ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος. Ὅμοίως συντάσσονται καὶ τὰ ἐκ τῆς σὺν καὶ ὁμοῦ σύνθετα ἐπίθετα, τὰ κοινότητά τινα σημαίνοντα, οἷον συγγενῆς, ὁμορος. Τὰ δὲ ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιθέτων, παραγόμενα ῥήματα δέχονται ἀντὶ τῆς δοτικῆς οὐχὶ γενικῆν, ἀλλὰ μόνον αἰτιατικῆν μετὰ τοῦ μορίου μέ, ἢ τῆς προθέσεως πρὸς, οἷον· οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἰσοῦται, ἢ ὁμοιοῦται κατὰ τὴν πολυμάθειαν μέ, ἢ πρὸς τὸν Ἀριστοτέλη. Ὁ Πέτρος ἐφιλιώθη ἢ συγγενεύει μέ, ἢ πρὸς τὸν Παῦλον.

13) Ἀφοῦ ἡ χυδαία γλῶσσα ἀπέβαλε σχεδὸν παντελῶς τὴν χρῆσιν τῆς δοτικῆς, ἐξέλιπε καὶ ἡ μετὰ δοτικῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σύνταξις τῶν προθέσεων· ἀλλ' οἱ λόγιοι σπουδάζουσι νὰ εἰσαγάγωσι πάλιν πολυαχοῦ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην τῶν προθέσεων σύνταξιν. Δυνάμεθα δὲ ἤδη νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῆς χρήσεως τῶν λογίων ὡς κανόνα περὶ τούτου τὰ ἑξῆς.

Αἱ προθέσεις ἐν, σὺν καὶ παρὰ συντάσσονται καὶ νῦν μετὰ δοτικῆς, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Γραμματικῇ, ἀλλὰ σπανιώτερον. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων προθέσεων σημειωτέον, ὅτι ἡ μὲν πρὸς συντάσσεται μετὰ δοτικῆς, μόνον ὅταν σημαίνῃ προσθήκην, οἷον· ἤκουσα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο· ἡ δὲ παρὰ, ἐπ' ἐμφύχων μόνον ὅταν σημαίνῃ τὸ πλησίον, οἷον ἡ ἀρετὴ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀγαπητὸν παρὰ Θεῷ καὶ παρ' ἀνθρώποις· ἡ δ' ἐπὶ, ὅταν σημαίνῃ τὸ οὐ ἕνεκα, οἷον· ὑπηρετῶ ἐπὶ μεισθῶ· μὴ ὑψηλοφρόνει ἐπὶ τῷ πλούτῳ· σπανίως δὲ καὶ ὅταν σημαίνῃ συνθήκην οἷον· δανείζομαι ἐπὶ τόκῳ· ἢ ἐξουσίαν (μετ' ἀντωνυμιῶν), οἷον τὸ ἐφ' ἡμῖν, τὸ ἐπὶ σοί.

Τῆς δὲ γενικῆς πτώσεως ἢ χρῆσις κατὰ τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν δὲν διαφέρει πολὺ τῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν. Σημειωτέον δὲ μόνον περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς.

1) Εἰς τὴν μεριστικὴν λεγομένην γενικὴν προστίθεται συνθεστέρον ἢ πρόθεσις ἐκ, ἢ ἀπὸ, οἷον· ἐκ, ἢ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἶναι φρόνιμοι, οἱ δὲ μωροί· ἐκ, ἢ ἀπὸ τῆς τροφῆς προτιμητέον τὴν ὑγιεινὴν παρὰ τὴν εὐχυμον· ἐξαιρεῖται ἢ μεριστικὴ γενικὴ ἢ ἐξαρτωμένη ἀπὸ τοπικοῦ ἢ χρονικοῦ ἐπιβόηματος· οἷον πολλὰ τοῦ τῆς γῆς (οὐχὶ ἐκ τῆς γῆς)· ἐνίοτε τοῦ ἔτους (οὐχὶ ἐκ τοῦ ἔτους). Χυδαϊκώτερον τίθεται ἀντὶ τῆς μεριστικῆς γενικῆς αἰτιατικὴ μετὰ τῆς ἀπὸ προθέσεως· οἷον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἄλλοι μὲν εἶναι φρόνιμοι, ἄλλοι δὲ μωροί· ἀλλ' ὁ χυδαϊσμός οὗτος εἶναι φευκτέος.

2) Ἡ γενικὴ ἢ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων προστιθεμένη ἔλλειπτικῶς εἰς τὰ ῥήματα τὰ μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμενα καὶ πάσχουσα ἔλλειψιν τῆς λέξεως μέρος, προσλαμβάνει πάντοτε κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν τὴν πρόθεσιν ἐκ ἢ τὴν ἀπὸ· οἷον· ὁός μοι ἐκ ἢ ἀπὸ τοῦ ἄρτου· πῖε ἀπὸ τοῦ οἴνου. Καὶ ἐνταῦθα ἔχει χώραν ὁ ἀνωτέρω φευκτέος χυδαϊσμός.

3) Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα αἰσθησιν, ὄρεξιν, ἐπιθυμίαν, φροντίδα, ἀμέλειαν, μνήμην, λήθην, ἐπιτυχίαν, ἀποτυχίαν, συντάσσονται κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν μετὰ γενικῆς ἢ αἰτιατικῆς· ἀλλὰ δοκιμωτέρα εἶναι ἢ μετὰ γενικῆς σύνταξις αὐτῶν, καίπερ ἀσυνηθεστέρα εἰς τὸν λαόν· τὰ δὲ τοιαύτην σημασίαν ἔχοντα ἐπίθετα συντάσσονται μόνον μετὰ γενικῆς· Ἐξαιροῦνται τῶν ῥηθέντων ῥημάτων τὰ ὀράσεως σημαντικά, ἅτινα μετ' αἰτιατικῆς μόνον συντάσσονται· ὁμοίως ἐξαιρεῖται τὸ ῥῆμα λησμονῶ.

4) Τὰ δὲ ὀνόματα καὶ ῥήματα τὰ σημαίνοντα μετοχὴν, στέρησιν, πλήρωσιν, κένωσιν, διάκρισιν καὶ διαφορὰν, ἀπαλλαγὴν καὶ ἀποχώρισιν, συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἢ μόνης, ἢ μετὰ τῆς ἀπὸ προθέσεως (μετὰ τῆς προθέσεως ἐκ μόνον τὰ σημαίνοντα ἀπαλλαγὴν). Ἡ χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς μετὰ τῆς ἀπὸ προθέσεως εἶναι καὶ ἐνταῦθα φευκτέος χυδαϊσμός.

5) Τὰ ὑπεροχῆς ἢ μειονεξίας σημαντικὰ ὀνόματα καὶ ῥήματα συντάσσονται μετὰ γενικῆς, οἷον· ὑπερέχω, ἡγεμονεύω, ἐλαττοῦμαι τῶν ἄλλων.

6) Τὰ σύνθετα ἐκ τῶν προθέσεων ἐκ, πρὸ, κατὰ, ῥήματα συντάσσονται δυνάμει τῆς προθέσεως μετὰ γενικῆς, ἧς προτίθεται πολλάκις πρὸς πλειοτέραν σαφήνειαν ἢ αὐτὴ πρόθεσις ἢ ἐν τῇ συνθέσει τοῦ ῥήματος· οἷον· ἐκβάλλω τῆς οἰκίας, ἢ ἐκ τῆς οἰκίας· προτάσσω τῆς φάλαγγος, ἢ πρὸ τῆς φάλαγγος τοὺς εὐζώνους· ὁ λαὸς καταβοᾷ τῶν ἀρχόντων, κατὰ τῶν ἀρχόντων.

7) Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐπαινον ἢ κατάκρισιν, θαυμασμόν, κατη-

γορίαν, συγγνώμην, οἰκτιρμόν, δέχονται ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ψιλῆ γενικῆς γενικὴν μετὰ τοῦ ἔνεκα, ἢ αἰτιατικὴν μετὰ τῆς διὰ· οἷον· ἐπαινῶ, θαυμάζω σε ἔνεκα τῆς ἀρετῆς, ἢ διὰ τὴν ἀρετὴν· τὸν κατακρίνω, τὸν κατηγορῶ, τὸν συγχωρῶ ἔνεκα ταύτης τῆς πράξεως, ἢ δι' αὐτὴν τὴν πράξιν· τὸν οἰκτεῖρω ἔνεκα τοῦ δυστυχήματός του, ἢ διὰ τὸ δυστύχημά του.

8) Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δηλωτικῆς τῆς τιμῆς ἐπὶ τῶν ἐκτίμησιν, ἀνταλλαγῆν, ἀγορὰν ἢ πώλησιν σημαίνοντων ῥημάτων, τίθεται κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν γενικὴ μετὰ τῆς ἀντὶ προθέσεως, ἢ αἰτιατικῆ μετὰ τῆς διὰ· ἢ δὲ ψιλῆ αἰτιατικῆ εἶναι ἐνταῦθα ἀδοκιμωτέρα, οἷον· ἐκτιμῶ, ἀγοράζω, πωλῶ τὴν οἰκίαν ἀντὶ δεκακισχιλίων δραχμῶν, ἢ διὰ δεκακισχιλίας δραχμάς, ἢ μόνον δεκακισχιλίας δραχμάς.

9) Ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις χρονικῆς γενικῆς, ὅταν μὲν ἀορίστως σημαίνῃ τι τῶν φυσικῶν καὶ ἀνακυκλουμένων μερῶν τοῦ χρόνου, ἢ χρόνον, οὔτινος ἐν τῇ διαρκείᾳ συμβαίνει τι, τίθεται κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν αἰτιατικῆ, οἷον· ὁ ταχυδρόμος ἔρχεται ἡμέραν καὶ ἀναχωρεῖ νύκτα· φυτὰ τινὰ ἀνθοῦσι τὸν χειμῶνα· τὸ αὐτὸ ἔτος συνέβη λοιμὸς μέγας. Ὅταν δὲ σημαίνῃ μῆκος χρόνου, ἐνῶ συμβαίνει τι, τίθεται αἰτιατικῆ μετὰ τῆς προθέσεως εἰς· τὸ ἀτμόπλουν ἦλθεν ἀπὸ Σύρου εἰς δέκα ὥρας.

10) Τὰ παραθετικὰ ἐπίθετα καὶ ἔτι τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα προτίμησιν συντάσσονται μετὰ γενικῆς, ἢ μετὰ αἰτιατικῆς καὶ τῆς προθέσεως παρὰ· ἢ γῆ εἶναι μεγαλητέρα τῆς σελήνης, ἢ παρὰ τὴν σελήνην· προτιμῶ, προκρίνω τὴν πενίαν τοῦ ἀδίκου πλοῦτου, ἢ παρὰ τὸν ἀδικὸν πλοῦτον.

11) Αἶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πεζογράφοις μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι προθέσεις τηροῦσι καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλῶσση τὴν αὐτὴν σύνταξιν καὶ σημασίαν. Ὀλίγιστα δὲ εἶναι αἱ ἐξαιρέσεις· τοιαύτη π. γ. εἶναι ἢ τῆς πρὸς προθέσεως, ἣτις συντάσσεται μετὰ γενικῆς μόνον ἐπὶ ἰκεσίας, οἷον πρὸς Θεοῦ· καὶ ἐπὶ γενεαλογίας, οἷον πρὸς πατρός θεῖος· οὐχὶ δὲ καὶ ἐπ' ἄλλης τινὸς σημασίας.

β". Περὶ χρήσεως τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῆς μετοχῆς τῶν ῥημάτων. Ἀντὶ τοῦ ἐκλιπόντος ἀρχαίου τύπου τῆς εὐκτικῆς ἐγκλίσεως μεταχειρίζεται ἡ νέα γλῶσσα ἐπὶ μὲν εὐχῆς τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ μορίου εἶθε· οἷον εἶθε διαμένης ἀείποτε ὑγιής· εἶθε ζήσης ἔτη πολλά· εἰς δὲ παράστασιν τοῦ ἀβεβαίου, ἢ τοῦ δυνατοῦ τοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ μόνον ὑπάρχοντος, μεταχειρίζεται πολλάκις τὴν ὑποθετικὴν καλουμένην ἐγκλίσιν, ἣτις κατὰ μίμησιν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν σχηματίζεται ἐκ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος ἦθελον καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐκάστοτε προκειμένου

ρήματος. Περὶ δὲ τῆς χρήσεως τῆς ὑποθετικῆς ταύτης ἐγκλίσεως καὶ τῆς ὑποτακτικῆς σημειωτέον τὰ ἑξῆς.

1) Ἐπὶ προσταγῆς, παρακλήσεως, παρανελεύσεως καὶ ἐνδόσεως μεταχειρίζεται ἡ νέα γλῶσσα ἐπὶ τοῦ α'. καὶ τοῦ γ'. προσώπου τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ μορίου ᾱς (= ἄφες, ἄγε), οἷον ᾱς ἔλθη ὁ Πέτρος· ᾱς μοι συγχωρήσῃ ὁ Θεός· ᾱς δράμω μεν εἰς βοήθειαν· ᾱς γένη ὅπως θέλεις.

2) Ἐπὶ ἐρωτήσεως ἀπλῆς, ἢ ἐμφαντικῆς δισταγμοῦ, ἀποδοκιμασίας, ὀργῆς, τίθεται ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ μορίου νὰ (οὐχὶ δὲ τοῦ ἴνα, ἂν καὶ ἐκ τούτου παρεφθάρη ἐκεῖνο), οἷον· τί νὰ πράξω; τί νὰ εἴπητις; νὰ μείνω, ἢ νὰ ἀπέλθω; τὸν εὐεργέτην μου νὰ λησμονήσω; νὰ σοι συγχωρήσω μετὰ τοιαύτην ἐπιβουλήν; Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ ἐπὶ πλαγίας ἐρωτήσεως, οἷον· εἶπέ μοι, τί νὰ πράξω· συνεβουλεύθην τὸν ἰατρὸν, πῶς νὰ διαιτῶμαι.

3) Ὅσα ῥήματα προστίθενται εἰς ῥήματα σημαίνοντα θέλησιν, ἐπιθυμίαν, ἢ θυμικὴν κατάστασιν, εἰς συμπλήρωσιν τῆς τούτων ἐννοίας, τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ μορίου ἴνα, ἢ ὀρθότερον μετὰ τοῦ νὰ (1)· οἷον θέλω ἴνα γράψω, ἢ ὀρθότερον νὰ γράψω· ἐπιθυμῶ ἴνα πλουτήσω, ἢ νὰ πλουτήσω· συμφωνῶ, δέχομαι ἴνα, ἢ νὰ μοιρασθῶ μεν ἐξίσου· ἀρνοῦμαι νὰ πράξω τοῦτο· φοβοῦμαι, αἰσχύνομαι νὰ λαλήσω δημοσίως. Ἄλλ' εἰς τὰ ἐπιθυμίας σημαντικὰ προστίθεται τὸ συμπληρωτικὸν ῥῆμα καὶ καθ' ὑποθετικὴν ἐγκλίσιν εἰς ἔμφασιν ἀμφιβολίας μὲν, ἂν ἀναφέρηται εἰς τὸ μέλλον, οἷον ἐπεθύμουν, ἢ ἐπιθυμῶ νὰ ἤθελε βρέξῃ αὔριον· ἀμφιβολίας δὲ, ἢ ἀνυπαρξίας, ἐὰν ἀναφέρηται εἰς τὸ παρελθόν, οἷον· Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου αὐτόθεν μετενόησα καὶ ἐπεθύμησα νὰ ἤθελον μείνη, ἢ νὰ ἔμενον. Οὕτω τίθενται καὶ ὅσα ῥήματα προστίθενται εἰς ῥήματα σημαίνοντα δύναμιν, ἔθος, ὀφειλήν, ἢ καθόλου ἐνέργειάν τινα, ἢ κατάστασιν τοῦ ὑποκειμένου ἔχουσιν ἀναγκαίαν ἀναφορὰν πρὸς ἄλλην τινὰ ἐνέργειαν ἢ κατάστασιν, ἥτις δὲν εἶναι τὸ τέλος, ἀλλ' ἡ ἀναγκαία συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας ἐκείνης, οἷον· δύναμαι, συνειθίσθην νὰ

(1) Ὅτι καὶ εἰς τὰ θέλησιν κ. τ. λ. σημαίνοντα ῥήματα δυνατὸν νὰ προστεθῶσι τὰ συμπληροῦντα τὴν ἐννοίαν αὐτῶν ῥήματα καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ μορίου ἴνα, δεικνύει τὸ Εὐαγγελικόν· ὅπως θέλετε ἴνα ποιῶσιν ὑμῖν αἱ ἄνθρωποι, κ. τ. λ. Ἴσως καὶ τὸ Ὀμηρικόν ἢ ἐθέλεις ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας· ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἴνα εἶναι τελικόν, τὸ δὲ εἰς τὰ περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος ῥήματα προστιθέμενον ῥῆμα δὲν παριστᾷ τὸν σκοπὸν ἢ τὸ τέλος, ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον, ἢ ἄμεσον συμπλήρωμα αὐτῶν, προτιμότερα φαίνεται ἐπ' αὐτῶν ἢ χρῆσις τοῦ νὰ, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἴνα παραφθαρὲν μετέβαλέ πως ἤδη τὴν προτέραν του τελικὴν σημασίαν.

ἐργάζωμαι ὅλην τὴν ἡμέραν· μανθάνω, γνωρίζω νὰ τιμῶ τοὺς ἀξίους (διότι ἐνταῦθα τὰ γνωστικά ῥήματα περιέχουσι τὴν ἔννοιαν τοῦ δύνασθαι)· ὀφείλω νὰ ἀγαπῶ τὸν πλησίον· ἀρχίζω νὰ διδάσκωμαι μαθηματικά, ἔπαυσα νὰ φοιτῶ εἰς τὸ σχολεῖον· ἡμέλησας νὰ μοὶ γράψῃς.

4) Ὅσα ῥήματα προστίθενται εἰς ῥήματα σημαίνοντα φροντίδα, σπουδὴν, παρασκευὴν, προσταγὴν, παρακίνησιν καὶ ὅλως ἐπίδρασιν τινὰ ἐπ' ἄλλου, ἢ εἰς τὰ ταύτων ἀντίθετα, καὶ συμπληροῦσι τὴν τούτων ἔννοιαν, τίθενται ὁμοίως καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ μορίου νὰ, ὀρθότερον δὲ μετὰ τοῦ ἵνα (διότι εἰς τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ σημαίνονμενον τοῦ προσκρτωμένου ῥήματος ὡς σκοπὸς, τέλος, τοῦ εἰς ὃ προσαρτᾶται) οἷον· ἐπιμελοῦμαι, ἐφρόντισα, σπουδάζω νὰ, ἢ ἵνα τελειώσω τὸ ἔργον, νὰ, ἢ ἵνα σωθῇ ὁ κινδυνεύων· προστάσσω, παρακινῶ τοὺς νέους νὰ, ἢ ἵνα ἐπιμελῶνται· ἀφήνω τοὺς παῖδας νὰ παίζωσι· σοὶ λέγω νὰ προσέχῃς (διότι ἐνταῦθα τὸ λεκτικὸν ῥῆμα ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ παραγγέλλω). Τὸ συμπληρωτικὸν ῥῆμα προστίθεται εἰς τὰ ῥηθέντα ῥήματα καθ' ὑποτακτικὴν ἀδιαφόρως, εἴτε ταῦτα εἶναι χρόνου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος, εἴτε παρωχημένου· καὶ εἴτε ἐκεῖνο παριστᾷ τι γεγονὸς καὶ βέβαιον, ἢ ἀνύπαρκτον, ἀμφίβολον. Ὅπου ὅμως τὸ ἀρχικὸν ῥῆμα εἶναι χρόνου παρωχημένου, τὸ δὲ συμπληρωτικὸν παριστᾷ τι μὴ λαβὸν ὑπαρξιν, τίθεται ἀντὶ τῆς ὑποτακτικῆς ὑποθετικῆς, οἷον· ὁ στρατηγὸς προσέταξε τὸν στρατὸν νὰ μὴ ἤθελε προχωρήσῃ μακρὰν διώκων τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ἢ προσταγὴ αὐτοῦ δὲν ἐτηρήθη.

5) Ὅσα ῥήματα προστίθενται εἰς ἐπίθετα σημαίνοντα δύναμιν, ἰκανότητα, ἐπιτηδειότητα, προθυμίαν, ἢ εἰς ὀνόματα ταυτόσημα μὲ τὰ ῥηθέντα ἀνωτέρω (3. 4.) ῥήματα, τίθενται ὁμοίως καθ' ὑποτακτικὴν, οἷον, δυνατὸς, ἰκανὸς, ἐπιτήδειος, πρόθυμος νὰ εὐεργετῇ τοὺς φίλους· ἢ ἐπιθυμία μου νὰ πλουτίσω δὲν εἶναι τσαύτη, ὅση ἢ σπουδὴ νὰ αὐξήσω τὰς γνώσεις μου.

6) Ὅσα ῥήματα προστίθενται εἰς ῥήματα σημαίνοντα φόβον, μέριμναν, προσοχὴν, φύλαξιν, καὶ συμπληροῦσι τὴν ἔννοιαν τούτων, ἦτοι εκφράζουσι τὸ ἀντικείμενον τοῦ φόβου, κ. τ. λ., εἴαν μὲν εκφράζωσι τοῦτο ὡς τι παρελθὸν ἐν τῷ παρόντι, ἢ παρελθὸν ἐν τῷ παρελθόντι, τίθενται καθ' ὀριστικὴν μετὰ τοῦ μορίου μὴ, μήπως, οἷον· φοβοῦμαι, ἐφοβήθην, μὴ συνέβῃ τι κακόν· ἀνησύχουν, μὴ ὁ πατήρ ἐνόσει, ἢ ἐνόσησεν· εἴαν δὲ ὡς ἐνεστώτος, ἢ μέλλοντος, καθ' ὑποτακτικὴν, οἷον· φοβοῦμαι, μεριμνῶ, φυλάσσομαι, μὴ ὑπάρχῃ, ἢ μὴ συμβῇ τι κακόν· εἴαν δὲ ὡς μέλλον ἐν τῷ παρελθόντι, καθ' ὑποθετικὴν, οἷον· ἐφοβήθην, ἐφυλασσόμην, μὴ ἤθελε συμβῇ τι. Συνήθως ὅμως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ διαφορὰ τοῦ ἀπλῶς μέλλοντος ὡς τοῦ ἐν τῷ παρελθόντι μέλλοντος, ἀλλὰ τίθεται καὶ

κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν ὑποτακτικὴ· οἶον, ἐφοβήθη μὴ συμβῆ τι κακόν.

7) Ἐπὶ λόγων τελικῶν, ἧτοι σημαίνοντων σκοπὸν, τέλος μετὰ τοῦ ἴνα (ἀδοκιμώτερον μετὰ τοῦ νὰ) τίθεται συνήθως τὸ ῥῆμα καθ' ὑποτακτικὴν, οὔτινοςδῆποτε χρόνου καὶ ἂν ἦναι τὸ ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ῥῆμα, οἶον· κατέβαλον, καταβάλλω, θέλω καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα σώσω τὸν ἀθῶον. Τίθεται ὁμῶς τὸ τὸν σκοπὸν ἢ τὸ τέλος σημαῖνον ῥῆμα καὶ κατ' ἐνεστώτα ἢ ἀόριστον ὑποθετικῆς, ἢ καὶ κατὰ παρατατικὸν ὀριστικῆς, εἰάν τὸ ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ῥῆμα εἶναι χρόνου παρωχημένου, ὃ δὲ σκοπὸς δὲν ἔλαβεν ὑπαρξιν, ἢ ἦτο ἀπίθανος, οἶον· σοὶ παρέδωκα τὴν ἐπιστολήν, ἵνα ἤθελες ἐγχειρίσῃ αὐτὴν ἀσφαλῶς εἰς τὸν φίλον (ἀλλὰ δὲν τὴν ἐνεχείρισας)· παρεκάλεσα τὸν Πέτρον, ἵνα μὴ ἤθελεν ἀναχωρήσῃ πρὸ τῆς ἐπανόδου μου (ἀλλ' ἀνεχώρησεν).

8) Ἐπὶ ἀοριστολογίας κατόπιν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιθέτων, εἰς ἃ προστίθεται πολλάκις καὶ ὁ ἀοριστολογικὸς ἂν, ἢ κατόπιν τῶν χρονικῶν ἐπιρρήμάτων ὅταν, ὁπότεν, ἀφ' οὗ, ἕως οὗ, πρὶν, τίθεται τὸ ῥῆμα καθ' ὑποτακτικὴν, εἰάν σημαίνῃ τι παρὸν ἢ μέλλον (διότι ἐνταῦθα ἐκφράζεται οὐχί τι πραγματικόν, ἀλλὰ δυνατόν, ἀπὸ περιστάσεων ἐξαρτώμενον, ἢ καὶ προσδοκώμενον)· οἶον ὅστις ἐπιμελῆται, ὅστις ἐπιμεληθῆ τῶν μαθημάτων του, μανθάνει· εἶπέ εἰς τοὺς ὅσοι ἐρωτῶσιν, εἰς τοὺς ὅσοι ἐρωτήσωσι περὶ ἐμοῦ, ὅτι υγιαίνω· τὸ γένος, ὁποῖον καὶ ἂν ἦναι, δὲν αὐξάνει, οὔτε ἐλαττώνει τὴν προσωπικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀξίαν. ὅταν ἦναι πανσέληνος, ὁ ἥλιος δὲν ἐκλείπει· περίμενέ με ὡς οὗ ἔλθω· μὴ ἀναχωρήσῃς, πρὶν ἔλθω. Ἐάν δὲ σημαίνῃ τι παρελθόν, τίθεται καθ' ὀριστικὴν, οἶον, ὅ,τι καὶ ἂν συνέβῃ, ὅπως καὶ ἂν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἢ περὶ αὐτοῦ συζήτησις εἶναι ἤδη ματαία. Ὅταν δὲ ἀναφέρεται εἰς τι ἐν παρελθόντι μέλλον, τίθεται καὶ καθ' ὑποθετικὴν ἔγκλισιν, οἶον· ἐσυμφωνήθη ἀναχωρῆ ὅπλων, ἕως οὗ ἐκάτερος στρατηγὸς ἤθελε ζητήσῃ καὶ λάβῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως του, δόγηγας. Ὅμοίως καθ' ὑποθετικὴν τίθεται τὸ ῥῆμα, ὅταν σημαίνῃ τι δυνατόν, μὴ προσδοκώμενον, ἀλλ' ἐν τῇ διανοίᾳ μόνον ὑπάρχον· οἶον· ὅστις ἤθελε σωθῆ ἔξ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ παρόντος κινδύνου, ἄς φροντίσῃ περὶ τῶν οἰκείων ἡμῶν· εἰς δὲ τὰ ἐξῆς παραδείγματα· ὅστις ἐπιμελεῖται, προκόπτει· εὐθύμει, ἕως οὗ εἶσαι νέος· ἐπέμεινε παρακαλῶν, ἕως οὗ ἔλαβε τὸ ποθούμενον· τίθεται ὀριστικὴ, διότι σημαίνουσι πραγματικόν τι.

9) Τὸ ῥῆμα προτάσεων ἀναφορικῶν, ἢ χρονολογικῶν, ἢ ὑποθετικῶν, προσαρτωμένων εἰς πρότασιν ἀρχικὴν χρόνου παρωχημένου, τίθεται κατ' ἔγκλισιν ὑποθετικὴν, ἢ κατὰ παρατατικὸν ὀριστικῆς, ἵνα παραστήσῃ τι ὡς πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενον, οἶον, ὁ Κῦρος παριππεύων παρετήρει τὰς τάξεις του στρατοῦ· καὶ ὅσους μὲν ἤθελεν ἶδει (ἢ ἔβλεπε) βαδίζον-

τας ἐν εὐταξίᾳ καὶ σιωπῇ, πλησιάζων τοὺς ἠρώτα τίνες ἦσαν· καὶ ἀφοῦ ἤθελε μάθει (ἢ ἐμάνθανε) τοῦτο, τοὺς ἐπῆνει· ἐὰν δὲ ἤθελε παρατηρήσῃ (ἢ παρεστήρει) τινὰς θορυβουμένους, ἐξήταζε τὴν αἰτίαν, κ. τ. λ.

10) Ἡ ὑποθετικὴ ἐγκλισίς εἶναι προσέτι κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν ἐν χρήσει, ὅπου κατὰ τὴν ἀρχαίαν τίθεται εὐκτικὴ μετὰ τοῦ διστακτικοῦ, ἢ δυνητικοῦ ἄν, ἥτοι ὅπου ὁ λέγων ἐκφράζει τὴν ἰδίαν του γνώμην ἐκ μετριοφροσύνης μετὰ δισταγμοῦ, καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι βεβαία, οἷον· προτιμότερος ἤθελεν εἶσθαι ὁ θάνατος τῆς ἀτίμου ζωῆς· σπανίως δὲ καὶ ὅπου παριστᾶται τι ὡς δυνατὸν, οἷον· πῶς ἤθελε πετάσῃ (= δυνατὸν νὰ πετάσῃ) τις χωρὶς πτερύγων;

11) Ἐὰν ἀπὸ δοξαστικῶν καὶ λεκτικῶν ῥημάτων παρωχημένου χρόνου ἐξαρτώμενα ῥήματα τίθενται κατ' ἐνεστῶτα ἢ κατ' ἀόριστον ὑποθετικῆς ἐγκλίσεως, ὅταν παριστάνηται τι μέλλον ἐν παρελθόντι παρατεταμένον, ἢ ἄνευ παρατάσεως, οἷον· νέος ὢν ἐπίστευον, ὅτι ἤθελον ἔχει πάντοτε τὰς αὐτὰς σωματικὰς δυνάμεις· ὁ Πέτρος μοὶ εἶπεν, ὅτι ἤθελεν ἐπανέλθει πρὸς ἐμὲ τὴν ἐπαύριον. Πολλάκις ὅμως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ διάκρισις τοῦ ἀπλῶς μέλλοντος καὶ τοῦ ἐν τῷ παρελθόντι μέλλοντος, ἀλλὰ τὸ ἀπὸ τοιούτων ῥημάτων ἐξαρτώμενον ῥῆμα, τίθεται καθ' ὀριστικὴν, ὡς ἐὰν τὸ ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ἦτο χρόνου ἐνεστῶτος, οἷον· ὁ Πέτρος μοὶ εἶπεν, ὅτι θέλει ἐπανέλθει τὴν ἐπαύριον.

Περὶ δὲ τῶν ὑποθετικῶν λόγων σημειωτέον τὰ ἐξῆς.

1) Ἐὰν τὸ ἡγούμενον τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου εἶναι ἀπλῆ ὑπόθεσις, ἄνευ παρεμφάσεως τῆς πραγματικότητος ἢ δυνατότητος αὐτοῦ, ἢ δὲ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἀκολουθία εἶναι βεβαία, τίθεται καὶ τὸ ἡγούμενον καὶ τὸ ἐπόμενον καθ' ὀριστικὴν ἐγκλίσιν, ἐν τῷ προσήκοντι χρόνῳ· ἀλλὰ τὸ ἡγούμενον μετὰ τοῦ μορίου ἐὰν ἢ εἰ μὲν, οἷον· ἐὰν (εἰ μὲν) εἶναι ἥλιος, εἶναι ἡμέρα, ἐὰν περιεπάτεις, ἐκινεῖσο· ἐὰν πρὸ ὀλίγου ἔφαγες, δὲν πεινᾷς. Ἐὰν δὲ ἡ ὑπόθεσις ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον, παρίσταται μόνον ὡς δυνατὴ, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἡγούμενον τίθεται τότε καθ' ὑποτακτικὴν.

2) Ἐὰν τὸ ἡγούμενον εἶναι ἀνύπαρκτον, ἀδύνατον ἢ ἀπίστευτον, ἢ δὲ ἀκολουθία τοῦ ἐπομένου βεβαία ἢ ἀβεβαία, τίθεται.

α'. Καὶ ἡγούμενον καὶ ἐπόμενον κατὰ παρατατικὸν χρόνον ὀριστικῆς, εἴτε ἀναφέρονται εἰς τὸ παρὸν, εἴτε εἰς τὸ παρελθόν, οἷον· ἐὰν εἶχον χρήματα, σοὶ ἔδοδον (χθὲς, ἢ σήμερον), ἐὰν ἔτρωγον, δὲν ἐπείνων.

β'. Τὸ μὲν ἡγούμενον κατὰ παρατατικὸν ὀριστικῆς, τὸ δὲ ἐπόμενον κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον τῆς ὑποθετικῆς, οἷον· ἐὰν εἶχες φρόνησιν, δὲν ἤθελες δαπανᾶ, ἢ δὲν ἤθελες δαπανήσῃ τὸν χρόνον τῆς νεότητός σου εἰς μάτην.

γ'. Τὸ μὲν ἡγούμενον, ἀναφερόμενον εἰς τὸ παρελθόν, καθ' ὑπερσυντε-

λικόν ὀριστικῆς, τὸ δ' ἐπόμενον κατὰ παρατατικόν ὀριστικῆς, ἢ κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον τῆς ὑποθετικῆς, οἷον· ἐὰν εἶχον λάθει χθές τὴν ἐπιστολήν σου, ἐλάμβανες σήμερον, ἢ ἤθελες ἔχει σήμερον, ἢ ἤθελες λάθει ἀμέσως τὴν ἀπόκρισιν.

δ'. Καὶ ἡγούμενον καὶ ἐπόμενον καθ' ὑποθετικὴν ἔγκλισιν, οἷον· ἐὰν ἤθελον γνωρίζει, ἢ ἤθελον μάθει τὴν δυστυχίαν τοῦ φίλου, δὲν ἤθελε μένει, ἢ δὲν ἤθελε μείνη ἀβοήθητος.

Σημ. ἐὰν ἡ ἀκολουθία εἶναι ἀβεβαία, τίθεται τὸ ἐπόμενον, ἢ καθ' ὀριστικὴν μετὰ τοῦ ἴσως, ἢ καθ' ὑποθετικὴν.

3) Ἐὰν δὲ τὸ ἡγούμενον νοεῖται μόνον ὡς δυνατόν, ἐπομένως εἶναι ὅλως ἀβέβαιον καίπερ μὴ ἀδύνατον, τὸ δ' ἐπόμενον ἀμφίβολον, τίθεται ἑκάτερον καθ' ὑποθετικὴν ἔγκλισιν ἐν τῷ προσήκοντι χρόνῳ, οἷον· ὀφείλομεν νὰ φερώμεθα πρὸς τοὺς δυστυχεῖς οὕτως, ὅπως ἠθέλομεν ἐπιθυμήσῃ νὰ φέρωνται ἄλλοι πρὸς ἡμᾶς, ἐὰν ἤθελε συμβῆ εἰς ἡμᾶς δυστυχία τις. Ἐὰν τις ἤθελε δειχθῆ πρὸς τοὺς γονεῖς του ἀχάριστος, δικαίως ἤθελεν ἐφελκύσῃ καθ' ἑαυτοῦ τὴν κοινὴν κατάκρισιν καὶ ἀποστροφὴν· ἡ ἔκφρασις δὲν διαφέρει ἐνταῦθα τῆς ἀνωτέρω 2, δ'· ἡ ἔννοια ὅμως εἶναι πολὺ διάφορος.

4) Ἐὰν δὲ τὸ ἡγούμενον εἶναι δυνατόν, ἐξαρτώμενον ἀπὸ τινων περιστάσεων, ἐπομένως προσδοκᾶται κατὰ τὸ μᾶλλον, ἢ ἥττον, ἢ δὲ ἀκολουθία εἶναι βεβαία, τίθεται τὸ μὲν ἡγούμενον καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἂν, τὸ δὲ ἐπόμενον καθ' ὀριστικὴν, ἢ ἄλλην παρεμφατικὴν ἔγκλισιν, οἷον· ἐὰν ἦσαι φιλομαθής, θέλεις γείνη καὶ πολυμαθής. Ἐὰν πνεύσῃ οὐριος ἄνεμος, εἰσπλέει τὸ πλοῖον. Ἐὰν λάβῃς χρεῖαν χρημάτων, δὴ λωσόν μοι τοῦτο, ἢ μὴ τὸ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ.

Ἡ ἀπαρέμφατος ἔγκλισις μένει κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν ἐν χρήσει μόνον ὡς ὀνοματικὴ, οἷον τὸ γράφειν, τὸ λέγειν, κ. τ. λ., τὰ δὲ εἰδικὰ καλούμενα ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων Γραμματικῶν ἀπαρέμφατα, ἦτοι τὰ τόπον ἐπέχοντα ἀντικειμένου τῶν γνωστικῶν, ὀυσαστικῶν καὶ λεκτικῶν ἢ δηλωτικῶν ῥημάτων, ἀναλύονται εἰς τὸ μόριον ὅτι καὶ τὸν προσήκοντα χρόνον τῆς ὀριστικῆς ἢ ὑποθετικῆς ἔγκλίσεως, οἷον· γνωρίζω, ἐγνώρισα, ὅτι εἶσαι δίκαιος· ἐπίστευσα ὅτι διὰ τῆς εὐεργεσίας ἤθελον μαλ' ἄξι τὴν καρδίαν του. Ὁ στρατηγὸς ἀνήγγειλεν, ἐδήλωσεν, ὅτι αἱ ἐχθροὶ ἐπλησίαζον, ἢ εἶχον πλησιάσῃ ἤδη, ἢ ἤθελον προσβάλλει τὴν πόλιν ἐπαύριον. Τὰ δὲ τελικὰ καλούμενα ἀπαρέμφατα (ἅτινα εἶναι ἢ κυριώτερον τελικὰ, ἦτοι ἐκφράζουσι τὸ τέλος, τὸν σκοπὸν τοῦ ἀφ' οὗ ἐξαρτῶνται ῥήματος ἢ ἀποτελεστικὰ, ἦτοι σημαίνουσιν ἐνέργειάν τινα ἢ κατάστασιν, ἐν ἣ ἀποτελεῖται ἢ ἄλλως ἀτελής ἔννοια τοῦ ἀφ' οὗ ἐξαρτῶνται ῥήματος, ἦτοι ἡ ἔννοια τῆς θελήσεως, ἐπιθυμίας, δυνάμεως, ἐπιτηδειότητος, σπουδῆς, τῆς διδασκαλίας, παρακινήσεως, προσταγῆς, τῆς

ἐκλογῆς, ἀποστολῆς καὶ τῶν ὁμοίων ἢ τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν (ἴδε β'', 3, 4, 5), ἀναλύονται εἰς τὰ μόρια ἴνα ἢ νὰ καὶ τὸν προσήκοντα χρόνον τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ῥήματος· οἷον· θέλω, ἐπιθυμῶ, προστάσσω, παρακαλῶ νὰ μοὶ γράφῃς συχνά· (βούλομαι, ἐπιθυμῶ, κελεύω, παρακαλῶ σε θαμὰ ἐπιστέλλειν μοι)· φροντίζω, σπουδάζω νὰ ἀναπληρῶ καθ' ἡμέραν τὰ ἐλλείμματά μου (ἐπιμελοῦμαι, σπουδάζω ἀεὶ τὰ ἐλλείποντά μοι ἀναπληροῦν)· εἶναι δυνατὸς, ἐπιτήδειος, ἀνίκανος νὰ πράξῃ τοῦτο· (δυνατός κ. τ. λ. ἔστι πράξαι τοῦτο). Σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα δύναμιν, ἰκανότητα, ἐπιτηδειότητα συντάσσονται ἴσως ὀρθότερον καὶ μετὰ ὀνομαστικοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς εἰς προθέσεως, οἷον· δυνατὸς, ἰκανός, ἐπιτήδειος εἰς τὸ πράσσειν τοῦτο.

Περὶ δὲ ἄλλων τινῶν τῆς ἀπαρεμφάτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις χρήσεων σημειωτέον τὰ ἐξῆς.

1) Τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ ὥστε, ὅταν μὲν σημαίνῃ συνθήκην, ἢ ἀμοιβήν, ἐκφράζεται δι' ὑποτακτικῆς τοῦ ῥήματος μετὰ τοῦ ἴνα, ἢ μετὰ τοῦ νὰ, προτιθεμένων τότε καὶ τῶν λέξεων ἐπὶ συνθήκῃ, ἐπ' ἀμοιβῆ· οἷον· ἐξῆν τοῖς ὑμετέροις προγόνοις τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστε αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ = ἐπὶ συνθήκῃ νὰ ὑπακούωσιν αὐτοὶ εἰς τὸν βασιλέα· ὥστε τὴν γυναῖκα ἀπολαβεῖν, πόσα ἂν μοι χρήματα δώῃς; = ἴνα λάβῃς ὀπίσω τὴν γυναῖκά σου, πόσα χρήματα ἤθελες μοὶ δώσῃ; Ὅταν δὲ σημαίνῃ σκοπὸν, τέλος, ἐκφράζεται μόνον δι' ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ ἴνα ἢ νὰ, οἷον· οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν = ἴνα χρησιμεύσῃ εἰς αὐτοὺς ὡς καταφύγιον.

2) Τὸ ἀπαρέμφατον τὸ κατὰ τὴν ἀρχαίαν Γραμματικὴν συγκριτικὰ ἐπίθετα μετὰ τῶν μορίων ἢ, ἢ ὥστε παρακολουθοῦν ἐκφέρει ἢ νέα γλῶσσα κατὰ διαφόρους τρόπους, π. χ. τὸ νόσημα μείζον ἢ φέρειν = τὸ νόσημα εἶναι μεγαλύτερον τοῦ ὑποφερτοῦ, ἢ μεγαλύτερον παρὰ δύναται τις νὰ ὑποφέρῃ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἤσθοντο Ἐκδικὸν ἐλάττω δύναμιν ἔχοντα, ἢ ὥστε τοὺς φίλους ὠφέλειν. = Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔμαθον, ὅτι ὁ Ἐκδικὸς εἶχε δύναμιν μικροτέραν τῆς ἰκανῆς εἰς βοήθειαν τῶν φίλων· ἢ μικροτέραν ἢ ὅση ἤρκει ἴνα βοηθῇ τοὺς φίλους, ἢ οὕτω μικρὰν, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ τοὺς φίλους.

3) Τὸ δὲ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ περιοριστικοῦ μορίου ὡς, ἢ ὥςγε, τὸ προστιθέμενον παρὰ τῶν ἀρχαίων εἰς τι κατηγορημα, ἴνα περιορισθῇ τούτου ἢ σημασία καὶ μὴ νοῆται ἀπολύτως, ἀλλὰ σχετικῶς, ἐκφράζεται ὁμοίως κατὰ διαφόρους τρόπους, π. χ. ταῦτ' οὖν, ὡς ὑπομνήσαι (= ὡς πρὸς ὑπόμνησιν), νῦν ἰκνυῶς εἴρηται. — Εὐ λέγει ὁ ἀνὴρ, ὥςγε οὕτωσὶ ἀκουῖσαι = ὁ ἀνὴρ ὀρθῶς λέγει, ὡς ἐκ πρώ-

της ἀκοῆς, ἢ καθόσον δυνατόν νὰ κρίνη τις ἐκ πρώτης ἀκοῆς. — Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἀτοπώτατοί τινές εἰσιν, ὡς γ' ἐν φιλοσόφοις τιθέναι = οὗτοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι λίαν, ἢ τόσον ἀτοποί, ὥστε τοῦλάχιστον δὲν δύναται τις νὰ τοὺς κατατάξῃ εἰς τοὺς φιλοσόφους. — Οὐδ' ἐγὼ ψέγω τούτους τοὺς ἄνδρας, ὡς γε διακόνους εἶναι πόλεως = οὐδ' ἐγὼ κατακρίνω τοὺς ἄνδρας τούτους, ἐξεταζομένους ὡς διακόνους τῆς πόλεως.

4) Τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ ὥστε, τὸ ἐκφράζον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἐν τῇ ἀρχικῇ προτάσει δηλουμένου, καὶ ἐκφράζον αὐτὴν ὡς ψιλὴν ἀκολουθίαν, ἐπομένως οὔτε ὡς πραγματικόν τι, οὔτε ὡς μὴ τοιοῦτο, ἐκφράζεται διὰ τοῦ ὥστε καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ῥήματος μετὰ τοῦ μορίου νά, οἷον· οὐπω οἱ καιροὶ παρεληλύθασιν, ὥστ' ἤδη μάτην εἶναι τὸ μεμνησθαι περὶ αὐτῶν = δὲν παρῆλθον ἀκόμη αἱ ἀρμόδιαι περιστάσεις, ὥστε νὰ ἦναι ἤδη μάταιον τὸ ἀναφέρειν αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην· ἢ ἀναρμοστία τῶν οὕτω παρατασσομένων μορίων ὥστε καὶ νὰ καθιστᾷ ἐπιθυμητὴν τὴν εὔρεσιν ἄλλης τινὸς ἀρμοδιωτέρας ἐκφράσεως τῆς αὐτῆς ἐννοίας· μέχρι δὲ τούτου ἂς ὑποφέρωμεν ἐξ ἀνάγκης τὸν βαρβαρισμὸν (α).

5) Ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις προσταγῆς, εὐχῆς ἢ παρακλήσεως, καὶ ἐν ἐκφωνήσει ἀγανακτήσεως ἢ θαυμασμοῦ σημαντικὴ ἀπαρέμφατος, ἐκφέρεται νῦν διὰ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ῥήματος, μετὰ τοῦ νά οἷον· νὰ ἀπέλθῃς ἀμέσως· νὰ μὲ περιμείνῃς, ἕως οὗ ἐπανέλθω· Θεέ μου, νὰ ἀξιωθῶ καὶ ἐγὼ τοιοῦτου τέλους· νὰ χαρῆς τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν σου! νὰ ἐλεήσῃς τὴν δυστυχίαν μου! νὰ ἐλεήσω τὸν κακοῦργον! σὲ θαυμάζω, νὰ ἀμελήῃς οὕτω τῆς υἱείας σου!

Περὶ δὲ τῆς χρήσεως τῆς μετοχῆς τῶν ῥημάτων σημειωτέον τὰ ἐξῆς.

1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ, ἥτοι ἡ τόπον ἐπιθέτου κατέχουσα, εἶναι ὁμοίως ἐν χρήσει ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ. Π. Χ. ὁ πλουτῶν (= ὁ πλούσιος) ἀνὴρ ῥέπει εἰς τὴν φιληδονίαν· τοῦ εὐτυχοῦντος (= εὐτυχοῦς) ἀνθρώπου πάντες εἶναι φίλοι. Καὶ κατὰ παράληψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ· π. χ. ὁ υἱαίνων (= υἱίης), ὁ φιλοσοφῶν (= φιλόσοφος)· ὁ πενόμενος (= πένης).

2) Ἡ ἀναφορική, ἥτις ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν ἀντιωνυμίαν καὶ εἰς τὸ ῥῆμα, ἢ χρονική, ἥτις ἀναλύεται εἰς χρονικὸν ἐπίρρημα καὶ εἰς τὸ ῥῆμα, ἔτι δὲ ἢ ὑποθετική, ἢ αἰτιολογική, ἢ ἐναντιωματική, αἵτινες ἀναλύονται εἰς σύνδεσμον ὑποθετικόν, αἰτιολογικόν, ἐναντιωματικόν καὶ εἰς τὸ ῥῆμα, εἶναι ὁμοίως καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἐν

(α) Τὰ μόρια ὥστε νὰ ἐδύνατο ἴσως ἐνταῦθα νὰ ἀναπληρωθῶσι διὰ τοῦ ψιλοῦ μορίου ἔνα.

χρήσει οἷον· γνωρίζω ἄνθρωπον λαλοῦντα (ὅστις λαλεῖ) δέκα διαφόρους γλώσσας· πικρὰ μετανοεῖ, ὅστις νέος ὢν (= ἐνῶ εἶναι νέος) δὲν φροντίζει νὰ ἀποκτήσῃ ἐφόδιον εἰς τὸ γᾶρας. Ταῦτα εἰπὼν (= ἀφοῦ εἶπεν), ἐκάθισε. ὄοντος τοῦ ἡλίου (= ἐνῶ ἔδυσεν ὁ ἥλιος), ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν· κοπάσαντος τοῦ ἀνέμου (= ἀφοῦ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος), ἀνήχθημεν. ὁ γέρων φιλεραστῶν (= ἐὰν φιλεραστῆ) γίνεται γελοῖος καὶ ἀηδής. Θεοῦ θέλοντος (= ἐὰν ὁ Θεὸς θέλῃ), πλέη τις καὶ ἐπὶ ψιάθου. ὁ Ἀδὰμ ἐξωρίσθη τοῦ παραδείσου, παραβάς (= διότι παρέβη) τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· χειμῶνος ἐπελθόντος (= ἐπειδὴ ἐπῆλθε κακοκαιρία), προσωρμίσθημεν εἰς Σαλαμίνα· ὁ Σωκράτης καὶ ἀδίκως ἀποθνήσκων (καίτοι ἀδίκως ἀπέθνησκε), δὲν ἠγανάκτησε κατὰ τῶν καταδικασάντων αὐτὸν εἰς θάνατον· καὶ ὑβριζόμενος (ἂν καὶ ὑβρίζετο) ἠνείχετο. Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἡ νέα γλῶσσα ἀγαπᾷ πλειότερον τῆς ἀρχαίας τὴν ἀνάλυσιν τῶν τοιούτων μετοχῶν.

3) Καὶ ἡ τρόπου ἢ μέσου σημαντικὴ μετοχὴ εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ, π. χ. ὁ Σωκράτης διῆλθε τὸν βίον τοῦ διδάσκων τοὺς νέους· ὁ Πέτρος ἐπλουτίσθη ἐμπορευόμενος· οἱ ναῦται τοῦ βυθισθέντος πλοίου ἐσώθησαν κολυμβῶντες. Ἡ μετοχὴ αὕτη δὲν ἀναλύεται, ὡς αἱ ἀνωτέρω, εἰς τὸ ῥῆμα καὶ ἄλλην τινὰ λέξιν, ἀλλ' εἰς φράσιν προθετόπτητον, οἷον· ὁ Σωκράτης διῆλθε τὸν βίον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· Ὁ Πέτρος ἐπλουτίσθη διὰ τοῦ ἐμπορίου· οἱ ναῦται ἐσώθησαν διὰ κολυμβήματος.

4) Ἡ δὲ τελικὴ μετοχὴ, ἣτις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ συντάσσεται μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων (οἷον ἔρχομαι φράσων· ἀπειμι θεασόμενος), εἶναι ὅλως ἄχρηστος ἐν τῇ νέᾳ.

5) Αἱ δὲ συμπληρωματικαὶ μετοχαὶ, αἵτινες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ συντάσσονται μεθ' ὠρισμένων τινῶν εἰδῶν ῥημάτων κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἀπαρεμφάτου ἢ ἄλλων συμπληρωμάτων, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἐκφέρονται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ὡς ἑξῆς.

α'. Ἡ συμπληρωματικὴ μετοχὴ ἢ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συντασσομένη μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων ἔναρξιν, λῆξιν, παράτασιν τῆς ὑπ' ἐκείνων δηλουμένης ἐνεργείας ἢ καταστάσεως, εἶναι καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἐν χρήσει, οἷον· ἄρχομαι λέγων· παύομαι, ἢ συνηθέστερον παύω (οὐδετέρως) γράφω· διέμεινεν ὑγιαίνων. Ἀλλὰ συνηθέστερον, ἐὰν τὸ ῥῆμα σημαίνῃ ἔναρξιν ἢ λῆξιν, τίθεται ἀντὶ τῆς μετοχῆς ἡ γενικὴ τοῦ ὀνομαστικοῦ ἀπαρεμφάτου, οἷον· ἄρχομαι τοῦ λέγειν, παύω τοῦ γράφειν· ἔτι συνηθεστέρα, ἀλλ' ἀδοκιμωτέρα, εἶναι ἡ χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ μορίου νὰ ἀντὶ τῆς συμπληρωματικῆς τῶν ῥηθέντων ῥημάτων μετοχῆς, οἷον· ἄρχομαι νὰ λέγω, παύω νὰ γράφω· ἐξακολουθῶ νὰ πολεμῶ.

β'. Καὶ ἡ συμπληρωματικὴ μετοχὴ ἢ συντασσομένη κατὰ τοὺς ἀρχαίους μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων τὴν ψυχικὴν ἢ σωματικὴν ἰσχὺν ἢ ἀσθένειαν, τὴν δεικνυομένην πρὸς τὴν ὑπ' ἐκείνης δηλουμένην ἐνέργειαν, πάθησιν, ἢ κατάστασιν, εἶναι εὐχρηστος καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ, οἷον· ἀνέχομαι λοιδορούμενος, ὑποφέρω δαιρόμενος, ἀντέχω πολεμούμενος, ἀπηύδησα λέγων, ἀπέκαμον τρέχων. Ἀδοκιμωτέρα εἶναι ἢ ἀνάλυσις τῶν τοιούτων μετοχῶν εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ῥήματος καὶ τὸ μόριον νὰ, οἷον· ὑποφέρω νὰ δαίρωμαι, ἀπέκαμον νὰ λέγω, νὰ τρέχω.

γ'. Καὶ ἡ συμπληρωματικὴ μετοχὴ ἢ συντασσομένη μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων τὴν ψυχικὴν αἴσθησιν ἢ διάθεσιν τὴν δεικνυομένην πρὸς τὴν ὑπ' ἐκείνης δηλουμένην ἐνέργειαν, πάθησιν ἢ κατάστασιν, μένει καὶ νῦν ἐν χρήσει, ἀλλὰ συνηθέστερον ἀναλύεται εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ῥήματος καὶ τὸ μόριον ὅτι, οἷον· χαίρω, λυποῦμαι, αἰσχύνομαι, ἀγανακτῶ ἀκούων ταῦτα, ἢ ὅτι ἀκούω ταῦτα· μετανοῶ εὐεργετήσας, ἢ ὅτι εὐηργέτησα τὸν ἀχάριστον.

δ'. Ἡ δὲ συμπληρωματικὴ μετοχὴ ἢ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ συντασσομένη μετὰ ῥημάτων γνωστικῶν ἐξέλιπεν ἀπὸ τῆς νέας γλώσσῃς· τίθεται δ' ἀντ' αὐτῆς ἡ ὀριστικὴ τοῦ ῥήματος μετὰ τοῦ μορίου ὅτι, οἷον· γνωρίζω, ὅτι εἶμαι θνητὸς (= γινώσκω θνητὸς ὢν)· μανθάνω, ὅτι ὁ Παῦλος νοσεῖ (= πυνθάνομαι τὸν Παῦλον νοσοῦντα).

ε'. Ἡ δὲ συμπληρωματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν συντασσομένη μετὰ ῥημάτων κατ' αἴσθησιν ἀντιληπτικῶν μένει ἐν χρήσει καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ, ἢ ἀναλύεται εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ῥήματος καὶ τὸ μόριον ὅτι, οἷον· βλέπω τὸν φίλον ἐρχόμενον, ἢ ὅτι ὁ φίλος ἔρχεται· ἀκούω τὰ κύματα κροτοῦντα, ἢ ὅτι κροτοῦσιν, εἰς τὴν ἀκτὴν· αἰσθάνομαι τὴν καρδίαν μου πιεζομένην, ἢ ὅτι πιέζεται ἡ καρδία μου.

ζ'. Ἡ δὲ συμπληρωματικὴ μετοχὴ, ἥτις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνετάσσετο μετὰ ῥημάτων δηλώσεως, δείξεως καὶ εὐρέσεως σημαντικῶν, ἂν μὲν ταῦτα εἶναι ἐνεργητικά, μένει καὶ κατὰ τὴν νέαν γλῶσσαν ἐν χρήσει, ἀναφερομένη μόνον εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, οἷον· ὁ χρόνος θέλει δηλώσῃ ἢ δείξῃ τοὺς λόγους μου ἀληθεύοντας, ὁ Μενέλαος κατέλαθεν ἢ εὔρε τὸν Πρωτέα κοιμώμενον. Οὐδέποτε δὲ ἀναφέρεται ἡ τοιαύτη μετοχὴ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ὡς εὐρίσκεται ἀναφερομένη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οἷον· ἐδήλωσα, ἔδειξα ἀληθεύων. Ἐὰν δὲ τὰ ῥηθέντα ῥήματα εἶναι παθητικά, εὐρίσκεται ἡ τοιαύτη μετοχὴ ἀναφερομένη καὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, οἷον· ἐδείχθη, ἐφάνη ἐπίβουλος ὢν· ὁ Πρωτεὺς κατελήφθη, εὐρέθη κοιμώμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι μετὰ τῶν δηλώσεως καὶ δείξεως σημαντικῶν ῥημάτων μεταχειρίζεται ἡ

νέα γλῶσσα συνηθέστερον ἀντὶ τῆς συμπληρωματικῆς μετοχῆς τὴν δριστικὴν τοῦ ῥήματος, μετὰ τοῦ μορίου ὅτι, οἷον ὁ χρόνος θέλει δείξῃ, ὅτι οἱ λόγοι μου ἀληθεύουσιν.

Αὕτη εἶναι ἐν συντόμῳ ἡ περὶ τῆς νέας γλώσσης τοῦ ἡμετέρου γένους γνώμη μου. Οὐδεὶς γνωρίζει πλέον ἐμοῦ, πόσον ἀτελές εἶναι τὸ σχεδίασμα τοῦτο, καὶ πόσον εἶναι ἐπιδεκτικὸν ἀναπτύξεως καὶ διορθώσεως. Πιστεύω ὁμῶς, ὅτι εὐρίσκονται ἐν αὐτῷ αἱ κυριώτεραι ἰχνογραφικαὶ γραμμαὶ τῆς ὅλης εἰκόνας τῆς ἡμετέρας γλώσσης ἃς γραμμαὶ ἐκεῖναι, ἀφ' ὧν ἡ νέα γλῶσσα δὲν δύναται νὰ ἐκκλίνῃ πολὺ, ἂν μέλλῃ νὰ τηρήσῃ ὅσον δυνατόν πλειοτέραν πρὸς τὴν ἀρχαίαν συγγένειαν καὶ ἐνταυτῷ νὰ μὴ καταστῇ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ξένη καὶ δυσκατάληπτος, ἢ δυσμάθητος λίαν καὶ δύσχρηστος. Ἡ περαιτέρα ἀνάπτυξις τῆς περὶ γλώσσης διδασκαλίας ἀπαιτεῖ ἀκριβεστέραν τῶν ἐπὶ μέρος ἐξέτασιν, ἧτις δὲν εἶναι ἔργον συντομωτάτης διατριβῆς, οἷα εἶναι ἡ παρούσα. Πολλὰ ζητήματα μερικώτερα ἔμειναν ἐνταῦθα ἄθικτα ἃ ἴσως δὲ λάθῳ ἀφορμὴν νὰ δηλώσω ἀκολούθως τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην μου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος λέγω μόνον, ὅτι εἰς ὀρθοτέραν λύσιν τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων περὶ γλώσσης ζητημάτων ἀνάγκη νὰ κατασταθῇ ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα κύριον θέμα εἰδικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος, οἷος ὁ νῦν ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενος Φιλίστωρ, ἐν ᾧ θέλουσι δημοσιεύεσθαι ἀφιλονείκως αἱ περὶ ἐκάστου αὐτῶν διάφοροι γνώμαι τῶν λογίων ὁμογενῶν.

Ἐν Ἀθήναις, α' Σεπτεμβρίου 1861.

Ὁ φίλος Ὑμῶν
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.